DysCom 11.1

Výukový program pro děti se specifickými výukovými potřebami v českém jazyce

Program DysCom je určen všem dětem, které mají z nejrůznějších důvodů obtíže při osvojování dovedností jako je čtení, psaní a při nabývání jazykových dovedností, pro potřeby úspěšné komunikace v našem kulturním prostředí. Program vychází vstříc dětem, které potřebují dlouhodobě nebo krátkodobě specifickou výukovou podporu.

Aktuální informace o programu jsou na: www.x-soft.cz.

Poděkování

Děkujeme Mgr. Jarce Budíkové a PaedDr. et Mgr. Haně Žáčkové za odborné posouzení, podnětné připomínky a pomoc při otestování programu s dětskými uživateli. Herečce a spisovatelce Míle Myslíkové a mistru Josefu Kremláčkovi za souhlas s použitím obrázků z knih "Ta naše písnička česká" a "Lásko, Bože, lásko". Zvláštní poděkování autorce obrázků Mgr. Františce Kindlerové a Mgr. Barboře Kouklíkové, absolventce Janáčkovy akademie múzických umění, za namluvení programu. Dále děkujeme jazykové poradně Ústavu pro jazyk český AV ČR za cenné informace a rady.

Obsah

Ovl	ádání		3	
Sys	témové parar	netry	4	
1.	Orientace .		5	
	1.1. Pravo-l	levá orientace	5	
	1.2. Určování směrů 7			
	1.3. Orienta	ace v rovině	10	
	1.4. Orienta	ace v řadě	10	
	1.5. Orienta	ace v prostoru	11	
	1.6. Orienta	ace v času	12	
	1.6.1.	Denní doba a Roční období	12	
	1.6.2.	Casová posloupnost	14	
	1.6.3.	Hodiny	14	
	1.6.4.	Dny v týdnu	15	
•	1.6.5.	Mésice v roce	16	
2.	Cteni		18	
	2.1. Pismen	1a	20	
	2.2. Slabiky	У	20	
	2.3. Slova .		21	
	2.4. Vety		23	
•	2.5. Texty .		24	
3.			26	
	3.1. Dlouhe		27	
	3.2. Dopino	ovani carek a hacku	28	
	3.3. Rozdel	lovani slovnich spojeni	29	
	3.4. Parove	souhlasky	30	
4	3.5. Opisov	/ani a diktat	31	
4.	Slovni druf	ny	32	
	4.1. Urcova	ani	32	
	4.2. Podstal	tha jmena	33	
	4.5. Slovesa	a	30	
	4.4. Phuavi		20	
	4.5. Zajillei	14	39 40	
5	4.0. Piedioz	zky	40	
5.	5 1 Di ti t	ni dy ty ny ži či či ži ji hy chy ky ry	41	
	5.1. DI, II, I	nované slova	41	
	5.2. Vyjillel	tnó imána	42	
	5.4 Podmě	t a přísudek	45	
	5.5 Sloves		43	
	5.5. Sloves	a nó imáno	47	
6	Kořen nřed	dnana přínona	49 51	
0.	61 Bě/bi	e vě / vie	51	
	6.1. DC / 0	mě ve slovech	52	
	6.3 Předno	me ve sloveen	53	
	6.4 Předpo	$my \ s^2, \ z^2, \ vz^2$	54	
	6.5 Přínom	$v - n\dot{v} - n\dot{i} (-n\dot{a} - n\dot{e})$	56	
7	Zrakové vn	nímání	57	
<i>.</i>	7 1 Zrakov	zé rozlišování	57	
	7.2 Figury	na pozadí	58	
8	Záhavné ni	rocvičování	61	
0.	8.1. Omalo	vánky	61	
	8.2. Skláda	nkv	62	
	8.3. Rexeso)	64	
	8.4. Pexeso)	65	

Ovládání

	Touto ikonou ukončíte program.
Ê.	Touto ikonou se vrátíte o krok zpět.
•	Touto ikonou se zobrazuje nápověda k danému cvičení.
	Touto ikonou můžete zapnout nebo vypnout zvuk.
Ŗ	Touto ikonou můžete pro všechny úkoly v programu změnit systémové parametry - velikost, typ a barvu písmen (viz odstavec "systémové parametry").
	Toto pole umožňuje výběr více možností z dané nabídky.
0	Toto pole umožňuje výběr pouze jedné možnosti z dané nabídky.
	Těmito ikonami se upravuje počet (hodnota) zadaných parametrů.
	Touto ikonou můžete měnit rychlost pohybu figur, velikost figur nebo obrazů daného úkolu.
	Tato ikona se nazývá ComboBox. Kliknete-li na šipku, zobrazí se výběrové menu (nabídka). Z tohoto menu si můžete vybrat jednu možnost.
zobrazit	Touto ikonou můžete skrýt nebo zobrazit panel volby, a tím zvětšit nebo zmenšit pracovní plochu. V některých případech je to vhodné pro odstranění rušivých efektů a tím dojde ke zlepšení koncentrace na provedení cvičení.
zobrazit	Touto ikonou můžete skrýt nebo zobrazit "virtuální klávesnici". Použití "virtuální klávesnice" je standardně povoleno. Můžete ho vypnout v nastavení "Systémových parametrů".
+ → + + + → + + + → + +	Těmito ikonami se upravuje šířka nebo výška zobrazené plochy.
R	Všude, kde je zobrazen tento obrázek, lze používat pravé tlačítko myši a nechat si přečíst slova, názvy figur atd. v uvedené části.
9	Poslech – kliknutím na tuto ikonu si dítě může poslechnout zobrazené písmeno, slabiku, slovo, větu nebo text.

Slovem "figura" se rozumí obrázky předmětů, zvířat, osob (např. míč, meloun, jelen, tečka, atd.).

Slovo "**Kliknutí**" znamená stlačení levého tlačítka myši mimo případy, kdy je výslovně napsáno kliknutí pravého tlačítka myši.

Postup pro umístění figury na určené místo - přetahování myší:

- 1. najet kursorem na figuru,
- 2. zmáčknout levé tlačítko myši a držet zmáčknuté,
- 3. táhnout figuru na zvolené místo,
- 4. pustit levé tlačítko.

Systémové parametry

Významným prvkem programu je možnost volby barevného pozadí, barvy písmen pro normální, ale i zvýrazněný text, velikosti písma a typu písma. Můžeme zvolit jednodušší patkové písmo (lépe fixovatelné) Times New Roman, ale i obtížnější písmo bez patek Arial, popř. Courier New, Comic Sans MS, Verdana, včetně velikosti písma. Různými typy písma můžeme intenzivněji stimulovat pravou hemisféru pro paměťovou automatizaci tvarů písmen.

- Po kliknutí na tuto ikonu je možné volit:
- 1. Typ písma:
 - Times New Roman: písmena jsou s patkami
 - Arial, Comic Sans MS, Verdana : písmena jsou bez patek
 - Courier New: písmena mají stejnou šířku.
- 2. Řez písma: písmena mohou být normální, tučná nebo kurzíva (i kombinace).
- 3. Velikost písma: maximální velikost písmen, kterými budou úkoly zobrazené (Velikost písmen ve cvičení při určitých konkrétních podmínkách může být menší.).
- 4. Ozvučení: ozvučení může být vypnuto nebo zapnuto.
- 5. Typ šablony: jsou 4 typy šablon pro usnadnění čtení.
- 6. **Volba barev** zde můžeme volit barvy pro:
 - **normální text**: kliknutím na tuto ikonu a následně na barvu ve sloupci na pravé straně obrazovky zvolíme barvu písmen, která bude použita ve všech úkolech,
 - zvýrazněný text: zde zvolená barva bude použita v části "Čtení" při volbě "Zvýraznit čtené písmeno, slabiku nebo slovo",
 - pozadí: zde zvolená barva pozadí bude použita ve všech úkolech,
 - okraj: u PC s velkým rozlišením obrazovky je někdy vhodné zmenšit zobrazenou plochu a okraj zaplnit barvou. Přispěje to k lepšímu soustředění i orientaci dítěte,
 - šablonu: barva šablony pro část "Čtení".
- 7. Výchozí hodnoty kliknutím na tuto ikonu dostanete hodnoty, které jsou načtené při startu programu. Jsou to hodnoty nastavené a uložené "Uživatelem", který má právo psát do adresáře, kde je program "DysCom" instalován.
- 8. **OK**: potvrzení, že chceme provést nastavené změny. Provedená volba platí pouze pro toto spuštění programu. Po ukončení programu a po jeho opětovném spuštění budou v programu výchozí hodnoty.
- Po kliknutí na tuto ikonu je možné ještě dále volit:
- 1. Další nastavení: zde můžeme volit počet úkolů a rychlost pro jednotlivá cvičení.
- 2. Volby barev nabídek:
 - **hlavní menu**: zde se může změnit barva levého sloupce menu, barva pravého sloupce menu, barva písma v pravém sloupci, kde se nachází kursor myši,
 - **barvy nabídek**: můžeme změnit barvu písmen i pozadí nabídek zvolených i nezvolených.
- 3. Hodnoty od výrobce kliknutím na tuto ikonu dostanete hodnoty, které nastavil výrobce.
- 4. **Uložit**: Podobné jako u volby "OK", ale s tím rozdílem, že provedené změny zůstanou v programu trvale (až do dalšího příkazu "Uložit"). Tuto volbu může provést pouze uživatel, který má právo psát do adresáře, kde je program "DysCom" instalován. Nově uložené hodnoty se stanou "výchozí".

<mark>Upozornění:</mark> U osob s epileptickými projevy pro jistotu nepoužívejte pohyb figur v úloze "Figury na pozadí".

1. ORIENTACE

Tato část se zaměřuje na vytváření a rozvoj pravo-levé a prostorové orientace, orientace v rovině, v řadě i v času (tzn. v denní době i v ročním období, ve dnech v týdnu a v měsících v roce, v časové posloupnosti). Tj. na rozvoj oblastí, ve kterých mají mnohé z dětí se speciálními vzdělávacími potřebami obtíže.

1.1. Pravo-levá orientace

Tento oddíl obsahuje cvičení zaměřená na pravo-levou orientaci a dítě se postupně seznamuje s pojmy nahoře, dole, vpravo, vlevo, uprostřed.

Typ cvičení:

- 1. Nahoře, dole (viz obr.1.1.1) seznámení s pojmy nahoře, dole.
- 2. Vpravo, vlevo (viz obr.1.1.2) seznámení s pojmy vpravo, vlevo.
- **3.** Nahoře, dole, vpravo, vlevo (viz obr.1.1.3) seznámení s pojmy nahoře, dole, vlevo, vpravo, vlevo nahoře, nahoře uprostřed, vpravo nahoře, vlevo uprostřed, uprostřed, vpravo uprostřed, vlevo dole, dole uprostřed, vpravo dole.

Způsob provedení:

- Nalezení figury Dítě hledá, kde je na obrázku umístěná figura. Na otázku "Kde je figura?" si má vybrat správnou odpověď z nabídek zobrazených ve sloupci vpravo nebo v liště v dolní části obrazovky a kliknout na ni myší. V případě potřeby si dítě může nechat přečíst nabízené možnosti kliknutím pravého tlačítka myši na ně. Při volbě "Usnadnění" jsou polohy slov "nahoře", "dole" a "vlevo", "vpravo" v nabídce stále ve stejném pořadí tak, aby jejich poloha dětem napovídala správnou odpověď. Jinak jsou polohy těchto slov náhodné.
- Umístění figury Dítě má za úkol podle zadání umístit figuru na správné místo.

U obou způsobů provedení můžeme zvolit i obtížnost, která závisí na typu zvolené mříže.

obr.1.1.1: ukázka cvičení "Nahoře, dole"

obr.1.1.2: ukázka cvičení "Vpravo, vlevo"

obr.1.1.3: ukázka cvičení "Nahoře, dole, vpravo, vlevo"

1.2. Určování směrů

Tento oddíl obsahuje cvičení zaměřená na pravo-levou orientaci a dítě se postupně seznamuje s pojmy: nahoru, dolů, doprava, doleva, doprava nahoru, doprava dolů, doleva nahoru a doleva dolů.

Typ cvičení:

- 1. Pohybující obrázky (viz obr.1.2.1)
 - 2 směry (doprava, doleva) Figury se pohybují stejným směrem (s výjimkou volby "Usnadnění" spolu s volbou "Víc figur") Na otázku "Kterým směrem se pohybuje(í) figura(y)?" má dítě rozpoznat směr pohybu figur(y) a kliknout na ikonu se správnou odpovědí "Doprava" nebo "Doleva". V případě potřeby si dítě může nechat přečíst nabízené odpovědi kliknutím pravého tlačítka myši na ně. Posuvníkem lze regulovat rychlost pohybu figur(y). Při volbě "Usnadnění" je možné si vybrat, zda dítě bude určovat pohyb jedné pohybující se figury nebo zda mezi více figurami, z nichž se některé pohybují doprava a některé doleva, bude vyhledávat určitou konkrétní figuru a určovat směr jejího pohybu. Správná odpověď je při "Usnadnění" v dolní liště v poloze, která dětem pomáhá při volbě správné odpovědí. Bez volby "Usnadnění" dítě určuje pohyb více figur, které se všechny pohybují stejným směrem, a vybírá správnou odpověď ze sloupce v pravé části obrazovky kliknutím na ni. V případě potřeby si dítě může nechat přečíst nabízené možnosti kliknutím pravého tlačítka myši na ně.
 - 4 směry (nahoru, dolů, doprava, doleva).
 - **8 směrů** (nahoru, dolů, doprava, doleva, doprava nahoru, doprava dolů, doleva nahoru, doleva dolů).

V tomto cvičení je možné volit počet pohybujících se figur (3-10), rychlost jejich pohybu a barvu pozadí, na kterém se pohybují.

- 2. Jeden obrázek (viz obr.1.2.2) Dítě má vybrat správnou odpověď na otázku ze sloupce v pravé části obrazovky a kliknout na ni. V případě potřeby si dítě může nechat přečíst nabízené možnosti kliknutím pravého tlačítka myši na ně. Volba obtížnosti je stejná jako v "Pohybující obrázky".
- **3.** Více obrázků (viz obr.1.2.3) Dítě má za úkol označit všechny obrázky, které směřují požadovaným směrem. Obrázky označuje kliknutím myší na ně. Volba obtížnosti je stejná jako v "Pohybující obrázky" a dále je možná volba počtu a velikosti obrázků.

obr.1.2.1: ukázka cvičení "Pohybující obrázky"

obr.1.2.2: ukázka cvičení "Jeden obrázek"

obr.1.2.3: ukázka cvičení "Více obrázků"

1.3. Orientace v rovině

Dítě má za úkol dojít od startu k cíli. Tento úkol je zaměřen na pravo-levou orientaci, dítě si musí představit, že stojí v pozici šipky, a podle toho kliknout v dolní části obrazovky na ikonu - "Doprava", "Doleva", "Otočit", "Rovně". V případě potřeby si dítě může nechat přečíst nabízené ikony kliknutím pravého tlačítka myši na ně.

1.4. Orientace v řadě

V tomto oddílu se dítě seznamuje s pojmy: před, za, první, poslední, hned před, hned za, všechno před a všechno za.

Typ cvičení:

- 1. **Kde je figura**? (viz obr.1.4.1) Dítě hledá, kde je figura umístěná. Na otázku "Kde je figura?" si má dítě vybrat správnou odpověď z nabídek zobrazených ve sloupci uprostřed a kliknout na ni. V případě potřeby si dítě může nechat přečíst nabízené možnosti kliknutím pravého tlačítka myši na ně.
- 2. Umístění figury Dítě má za úkol podle příkazu umístit figuru na správné místo.
- 3. **Nalezení figury** Dítě vybere správný obrázek a označí ho (kliknutím na něj). Při volbě "Všechno před, všechno za" musí dítě označit všechny obrázky před nebo za zadaným obrázkem podle povahy otázky.

V každém typu cvičení je ještě možné si vybrat, které pojmy (před, za, první, poslední, hned před, hned za) bude dítě procvičovat. U typu cvičení "Nalezení figury" můžeme ještě procvičovat pojmy všechno před, všechno za.

Obtížnost:

- počet figur v řadě může být od 3 do 13.
- orientace řady
 - Zleva doprava řada je vždy nasměrována zleva doprava.

• Náhodně - nasměrování řady se mění náhodně (Toto cvičení je určeno pro větší dítě po zvládnutí cvičení s volbou "Zleva doprava".).

Usnadnění - zobrazuje se pořadí každé jednotlivé figury v řadě od první k poslední.

obr.1.4.1: ukázka cvičení "Kde je figura?"

1.5. Orientace v prostoru

Tento oddíl obsahuje cvičení zaměřená na prostorovou orientaci. Dítě se zde postupně seznamuje s pojmy nad, vedle, na, mezi, pod atd. Procvičuje si porozumění čtenému, prostorové vztahy, pravolevou orientaci i zrakové vnímání. Základem je pozadí s obrázkem (náměty např. město, venkov, dopravní prostředky, svět pohádek, zoo, domek na samotě atd.).

- 1. **Nalezení figury** (viz obr.1.5.1) Dítě najde na obrázku figuru a z nabízených možností v pravé části obrazovky najde správnou odpověď a klikne na ni. Možné odpovědi si může nechat přečíst kliknutím pravého tlačítka myši na ně.
- 2. Umístění figury Dítě podle pokynů umísťuje figuru (zvířátko, pohádkovou postavu, ...) z pravé části obrazovky na požadované místo na obrázku.

obr.1.5.1: ukázka cvičení "Nalezení figury"

1.6. Orientace v času

Orientace v čase dělá dětem se specifickými poruchami učení výrazné obtíže. Proto se jí věnujeme i v našem programu.

1.6.1. Denní doba a roční období

Dítě se seznamuje s pojmy:

- ráno, večer u "Denní doby"
- jaro, léto, podzim, zima u "Ročních období"

- 1. Určení doby Kdy to je?(viz obr.1.6.1)
 - U zobrazeného obrazu má dítě určit denní dobu (roční období) a přiřadit správný pojem.
 - Pojmy si dítě může nechat přečíst kliknutím pravého tlačítka myši na ně.
 - K některým obrazům je zobrazena nápověda a dítě si ji může nechat přečíst kliknutím pravého tlačítka myši na obrázek.
- 2. Výběr obrázků (viz obr.1.6.2)
 - Dítě má umístit všechny obrázky, které odpovídají pojmu zadanému na pravé stránce knihy, z horní části obrazovky na levou stránku knihy.
 - Pojmy si dítě může nechat přečíst kliknutím pravého tlačítka myši na ně.
 - K některým obrazům je zobrazena nápověda a dítě si ji může nechat přečíst kliknutím pravého tlačítka myši na obrázek.

obr.1.6.1: ukázka cvičení "Určení doby" pro "Denní dobu"

obr.1.6.2: ukázka cvičení "Výběr obrázků" pro "Roční období"

1.6.2. Časová posloupnost

Dítě má za úkol seřadit obrázky podle časové posloupnosti. Je možné nastavit 2 obtížnosti.

1.6.3. Hodiny

Tento úkol umožňuje dětem pracovat s digitálním a analogovým časem. Je možné zvětšovat hodiny a vybrat si typ ciferníku (opakovaným klikáním na ikonu "Typ ciferníku").

- 1. Ukázka Zobrazuje se vztah mezi analogovým a digitálním časem.
- 2. **Nastavení času** Dítě má dle příkazu nastavit hodiny klikáním na ikonu "Hodiny + nebo -,, a na ikonu "Minuty + nebo -,, na udaný čas (vyjádřený slovně nebo číselně).
- 3. **Určování času** (viz obr.1.6.4) Dítě má odpovědět na otázku "Kolik je hodin?" Správnou odpověd' (vyjádřenou slovně nebo číselně) v nabídce v pravé části obrazovky označí kliknutím. Je možné zvolit počet nabízených možností a nechat si je přečíst.

obr.1.6.4: ukázka cvičení "Určování času"

1.6.4. Dny v týdnu

Procvičujeme dny v týdnu a pojmy dnes, zítra, pozítří, včera, předevčírem.

Typ cvičení:

- 1. **Pořadí dní v týdnu** Úkolem dítěte je seřadit do sloupce uprostřed obrazovky dny tak, jak jdou za sebou.
- 2. **Určování dnů** Dítě odpovídá na otázky typu "Včera byl čtvrtek, který den je dnes?" Správnou odpověď vybírá ze sloupce se dny uprostřed obrazovky a označí ji kliknutím.
 - Obtížnost 1 procvičují se pojmy včera, dnes, zítra.
 - Obtížnost 2 procvičují se pojmy včera, dnes, zítra, pozítří, předevčírem.
- 3. **Správné dvojice** Dítě uslyší sdělení typu "Včera bylo pondělí." a z nabízených možností má kliknutím označit správné dvojice: dnes úterý, zítra středa.
 - Obtížnost 1 procvičují se pojmy včera, dnes, zítra.
 - Obtížnost 2 procvičují se pojmy včera, dnes, zítra, pozítří, předevčírem.
- 4. **Dvojice podle pořadí** (viz obr.1.6.5) Klikáním má dítě přiřazovat dnům jejich pořadí v týdnu např. 5. pátek. Je zde možnost volby počtu dvojic.
- 5. **Orientace v týdnu** Dítě se seznamuje s pojmy hned před, hned za, následující, předcházející. Ze dnů zobrazených na obrazovce vybere a kliknutím označí správné odpovědi. Je možné zvolit počet zobrazených dní.

V levé části obrazovky je možné si nechat při všech úkolech zobrazit nápovědu tj. správné pořadí dnů v týdnu.

E Dny v týdnu		počet úkolů hotovo 10 ▲ 0 ▲ 0 ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓
typ cvičení	Přiřaď dnům	jejich pořadí. 👸
 Správné dvojice 	2.	čtvrtek
• Dvojice podle pořadí	5.	středa
 Orientace v týdnu 		
dalši volba		patek
Zobrazit napovedu	7.	sobota
úterý	6.	úterý
čtvrtek	4.	pondělí
sobota	1.	neděle
	počet dvojic rychlost po 7 ↓	sumu , '

obr.1.6.5: ukázka cvičení "Dvojice podle pořadí"

1.6.5. Měsíce v roce

Typ cvičení:

- 1. **Pořadí měsíců v roce** Úkolem dítěte je seřadit do sloupce uprostřed obrazovky měsíce tak, jak jdou za sebou.
- 2. **Určování měsíců** Dítě dle pokynu vybírá ze sloupce s měsíci uprostřed obrazovky správnou odpověď a označí ji kliknutím.
 - Obtížnost 1 Procvičujeme pojmy tento, příští, minulý.
 - Obtížnost 2 Procvičujeme pojmy tento, příští, minulý, předminulý, přespříští.
- Správné dvojice Dítě uslyší sdělení typu např. "Příští měsíc bude červenec." Z nabízených možností má pak kliknutím označit správné dvojice např.: tento měsíc červen, minulý měsíc květen
 - Obtížnost 1 Procvičujeme pojmy tento, příští, minulý.
 - Obtížnost 2 Procvičujeme pojmy tento, příští, minulý, předminulý, přespříští.
- 4. **Dvojice podle pořadí** Klikáním má dítě přiřazovat měsícům jejich pořadí v roce např. 5. květen. Je zde možnost volby počtu zobrazených dvojic.
- 5. **Orientace v roce** (viz obr.1.6.6) Dítě se seznamuje s pojmy hned před, hned za, předcházející, následující. Z měsíců zobrazených na obrazovce vybírá a klikáním označuje správné odpovědi. Je možné zvolit počet zobrazených měsíců.

V levé části obrazovky je možné si nechat při všech úkolech zobrazit nápovědu tj. správné pořadí měsíců v roce.

obr.1.6.6: ukázka cvičení "Orientace v roce"

2. ČTENÍ

Metodika čtení sice vychází z analyticko-syntetické metody výuky, ale snažili jsme se o citlivé propojení nácviku techniky a dovednosti porozumění čtenému (na rozvoj čtení s porozuměním se však celkově soustředí náš další program ABC do školy). Věříme, že i zastánci dalších metod najdou plnohodnotné využití tohoto programu. Tato část je členěna do pěti na sebe navazujících oddílů: čtení písmen - čtení slabik - čtení slov - čtení vět - čtení textů. Každý oddíl je dále rozkrokován z hlediska techniky, porozumění čtenému a zájmů čtenářů. Slovní zásoba nesmí dítě podceňovat ani přeceňovat, jinak dítě ztrácí zájem.

Základní volby pro celou část "Čtení"

- A. Typ cvičení vybereme, co chceme procvičovat.
- **B.** Výběr písmen volíme písmena, které chceme s dítětem procvičovat (platí pro čtení písmen, slabik, slov) nebo procvičujeme bez omezení.
- C. Způsob zobrazení čtených písmen, slabik, slov a vět:
 - **po řádcích** písmena, slabiky, slova nebo věty se zobrazují za sebou v řádcích,
 - ve sloupci písmena, slabiky, slova nebo věty se zobrazují pod sebou ve sloupci,
 - náhodně na ploše písmena, slabiky, slova nebo věty se zobrazují náhodně, na kterémkoliv místě na ploše, s možností volby stejné nebo různé počítačem náhodně vygenerované velikosti písmen,
 - zvýraznit čtené (písmeno, slabiku, slovo) aktuální čtené (písmeno, slabika, slovo) bude mít zvýrazněnou barvu,
 - používat šablonu čtené (písmeno, slabika, slovo) bude umístěno v šabloně (možnost výběru typu šablony),
 - číst po slabikách při čtení slov, vět, textů můžeme při volbě "zvýraznit čtené slovo" chtít číst toto slovo po slabikách,

- číst po slovech při čtení vět a textů můžeme při volbě "zvýraznit čtené slovo" chtít číst větu nebo text po slovech.
- **D.** Typ písmen (platí pro čtení slabik, slov a vět):
 - **standardně** velká písmena jsou, jak se běžně píše, tedy pouze na začátku vět a souvětí a u jmen vlastních,
 - všechna písmena velká slabiky, slova a věty jsou psány pouze velkými tiskacími písmeny,
 - malá, velká náhodně (viz obr.2.0) ve slabikách, slovech a větách se náhodně objevují velká a malá písmena.

Kromě výše uvedených voleb je možné si ještě zvolit:

- vlastní tempo po přečtení písmene, slabiky, slova dítě klikne na ikonu "Další" pro pokračování,
- závod s časem rychlost čtení lze měnit posunem ukazovátka doprava nebo doleva,
- skrýt volby umožňuje schovat během čtení panel s volbami (celá obrazovka je pouze pro čtení).

Tlačítka se šipkami umožňují obrazovku zužovat nebo rozšiřovat v naznačených směrech.

Během cvičení je možno libovolně zvyšovat nebo snižovat **počet úkolů**. Rovněž je možno v průběhu úkolu změnit rychlost (je-li zvolen "Závod s časem"). Kliknutím na ikonu "**Nový úkol**" (je-li zvoleno "Skrýt volby") můžeme cvičení předčasně ukončit.

V této části "Čtení" má zvláštní důležitost nastavení systémových parametrů. Manipulace s barvou, velikostí a typem písma umožňuje vytvářet individuální a originální programy rozvoje techniky čtení, které vycházejí z osobnosti dítěte, a tím zapojovat další funkce, které potřebují být více rozvíjeny popř. tak můžeme dítěti pomoci nalézt kompenzační techniky.

	←→ → počet úkolů hotovo ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓				
typ vět					
Věty pro malé čtenáře					
 Věty pro větší čtenáře 	TOMe, JDeME Do KiNa? HOuPAm sE, bEruSko.				
 Věty pro pokročilejší čtenáře 	na PLÁŽi SE LiDÉ KOUPajÍ A oPAlujÍ. cO MÁŠ				
 Věty pro náročné čtenáře 	NeiRaDĚji Ve ŠkOle? V KollK HOdin CHODÍŠ				
 Romština 	$S_{PA}(T_{P}) = 0$ Show $T_{PA}(T_{PA})$				
O Nesmyslné věty - shluky	MÁsLo MeminKo VAŘÍ TetÍrKOVI do PROU				
věty se zobrazují	Aslo. Maminka VARI TatinkOVI doBkoU ZeLnou pOLÉvKu. mÁŠ SOUrOZENCE? BABIČKa nOSÍ KLObouk a brÝle. JÁ ne, to mŮj				
• Po řádcích					
 Ve sloupci 					
 Náhodně na ploše 	NOs mÁ RÝMU. supĺme A nAPÍNÁme sĺLy. Ty				
typ písmen	uVAŘÍŠ bramBory a ALEnA uPeČe MASO, CO				
○ Standardně	dĚlÁŠ odPolEdnE po ŠKOle?				
 Všechna velká 					
 Malá, velká náhodně 					
další volby					
Zvýraznit čtené slovo					
Používat šablonu					
Zobrazit celou větu					
	• Vlastní tempo				
	C Závod s časem				

obr.2.0: ukázka volby typu písmen "Malá, velká náhodně"

2.1.Čtení písmen

Cílem je seznámit dítě s tvary písmen v textu vyhledáváním. Vyvozování probíhá na slovních spojeních s originálními doprovodnými obrázky. Vycházíme z reálných situací a s využitím jmen dětí pro zvýšení motivace malých čtenářů. Pro počáteční seznamování s písmeny jsme vyloučili písmena q, x, w. Cvičení je možno využít k nácviku levo-pravého směru očního pohybu.

Typ cvičení:

- 1. **Písmena s obrázky** (viz obr.2.1.1) klikáním na tlačítko "**Další"** procházíme postupně všemi vybranými písmeny.
- 2. Velká písmena
- 3. Malá písmena
- 4. Velká i malá písmena
- 5. Dvojice: malá velká písmena

2.2. Čtení slabik

Obtížnost je rozdělena do čtyř skupin: jednoduché otevřené slabiky, otevřené slabiky, zavřené slabiky a společné procvičovaní otevřených a zavřených slabik. Doporučujeme využívat čtení s postřehováním, tedy čtení s náhodným umístěním slabik.

- 1. Jednoduché otevřené slabiky
- 2. Otevřené slabiky
- 3. Zavřené slabiky
- 4. Otevřené i zavřené slabiky

počet úkolů hotovo D AB C £_ 0 0 40 typ cvičení Jednoduché otevřené slabiky Otevřené slabiky Zavřené slabiky Otevřené i zavřené slabiky základní volby • Výběr písmen Způsob zobrazení Typ písmen Bez omezení Proved volbu dle \square m, l, p (bez au,ou,ě) □ m, l, p (bez ě) vlastního rozhodnutí, pak klikni na tlačítko □ v, t, s (bez au,ou,ě) □ v, t, s (bez ě) Start. □ b, p, d (bez ě) □ m, n (bez ě) \square h, ch, c, k 🗆 f, g, h \Box c, s, z □ j, l, t $\square \ \check{c}, \check{s}, \check{z}$ 🗆 r, ř □ á, é, í, ó, ů, ú, ý 🗆 de,te,ne,be,pe,ve,me 🗆 di, ti, ni 🗆 dě,tě,ně,bě,pě,vě,mě 🗆 dy, ty, ny po startu • Vlastní tempo Skrýt voľby C Závod s časem Start

obr.2.2.1: základní obrazovka oddílu "Čtení slabik"

2.3. Čtení slov

Slovní zásoba je rozdělena do čtyř skupin se stoupající obtížností. Každá skupina (obtížnost) svým obsahem a stavbou odpovídá nacvičovaným typům slov. To, co je cílem nácviku v nižší hladině obtížnosti, je rozcvičkou (základní úrovní) ve vyšší hladině obtížnosti. Postupně se zvyšuje náročnost co do techniky čtení, výslovnosti, ale i co do obsahu jednotlivých slov či slovních spojení. Program "roste" se svým čtenářem. Kromě čtení slov dítě cvičí i fixaci, oční rozsah pomocí fixačních obrazců, čtení podobných slov, nácvik předložkových vazeb a posléze i slovních spojení.

- Obtížnost 1 (viz obr.2.3.1) je určena pro začínající čtenáře. Obsahuje nácvik čtení jednoslabičných slov (typu pes), slov složených ze dvou otevřených slabik (typu máma), fixační obrazec (max. 6 znaků), čtení předložkový vazeb a podobných slov z procvičované databáze. Cvičení můžeme využít i k nácviku levo-pravého směru očního pohybu.
- **Obtížnost 2** začíná procvičováním slov složených z otevřené a zavřené slabiky, dále slovy s vyšším počtem znaků a jednoduššími souhláskovými shluky. Z těchto slov je pak tvořena databáze fixačních obrazců, čtení předložkových vazeb a podobných slov.
- Obtížnost 3 (viz obr.2.3.2) obsahuje slova s vyšší náročností. Jedná se o obtížnější kombinace souhláskových shluků už i ve slovech s vyšším počtem znaků. Opět je možno cvičit fixaci, postřehování, rozšiřování zrakového rozpětí v rámci úkolů: fixační obrazec, slovní spojení, podobná slova.
- Obtížnost 4 představuje vrchol dovednosti v technice čtení pro žáky ZŠ. Jsou zde obsažena náročná slova, která byla vybrána z odborných textů, denního tisku, atlasů, map ale i z běžného života. Opět je vše procvičováno posléze ve fixačních obrazcích, slovních spojeních a ve čtení podobných slov.

Zvláštní způsob zobrazení je při volbě cvičení "Fixační obrazec" (viz obr.2.3.3)

obr.2.3.1: ukázka cvičení "Obtížnost 1"

E D	$\underbrace{\tilde{z}nost 1} \underbrace{\checkmark}_{1} \underbrace{\leftarrow}_{1} \underbrace{\leftrightarrow}_{200} \underbrace{\leftarrow}_{1} \underbrace{41}_{41} \underbrace{\swarrow}_{1} \underbrace{\leftarrow}_{1} \underbrace$				
typ cvičení					
 Jednoslabičná slova 					
Slova složená ze dvou otevřených slabik	hory pády věší Ada chůvy číhá mapa				
 Fixační obrazec 	chyba houpá alou úpí sudy pěna bují pere				
 Předložkové vazby 	Ota nyní ano déle basa udá nila suší houpe				
 Podobná slova 	olzo honí rána ona asi loulza číše chodí				
základní voľby	$(-1)^{2}$				
Výběr písmen	toula soupa Eda touzi more koupi Jara				
 Způsob zobrazení 	řa ryby				
⊂ Typ písmen					
• Bez omezení					
□ m, l, p (bez au,ou,ě) □ m, l, p (bez ě)					
□ v, t, s (bez au,ou,ě) □ v, t, s (bez ě)					
\Box b, p, d (bez ě) \Box m, n (bez ě)					
\Box h, ch, c, k \Box f, g, h					
□ c, s, z □ j, l, t					
\Box č, š, ž \Box r, ř					
□ á, é, í, ó, ů, ú, ý					
□ de,te,ne,be,pe,ve,me □ di, ti, ni					
□ dě,tě,ně,bě,pě,vě,mě □ dy, ty, ny	• Vlastní tempo				
	C Závod s časem 🙂 Další				

obr.2.3.2: ukázka cvičení "Obtížnost 3"

	Ob	tížnost 3 ▼ ↔ ↔ 60 ↔ 39 39 40 ↔ 39 40 ↔ 40					
typ	cvičení						
 Jedno a dvouslabiči 	ná slova se souhl. shluky						
Tříslabičná slova se	e souhláskovými shluky	beruška pletené výstavba zakázka					
 Fixační obrazec 		přichvátal červené letiště rozbitý					
 Slovní spojení 		podmořský složení nasnídat kolébka					
O Podobná slova		zásluha ústrojí číšnice mýdlový plechovka					
základ	lní voľby	ně dloni ovičiště snoložnost člattovka					
 Výběr písmen 		predioin eviciste sporechost skytavka					
 Způsob zobrazení 		setkani vyždoba pilulka vysneny prodejna					
 Typ písmen 		rozbité hromada prázdniny bezpečný					
• Bez omezení		ministr jablíčko dračice voňavka halenka					
🗆 di, ti, ni	□ dy, ty, ny	posádka krmené kotli jablko					
□ de, te, ne	□ dě, tě, ně						
□ be, pe, ve, me	□ bě, pě, vě, mě						
🗆 a, á, o, ó	□ e, é, o, ó						
□ á, é, í, ó, ů, ú, ý	\square hu, chou, ku, kou						
□ b, p, d,	□ m, n						
□ c, s, z	□ č, š, ž						
		• Vlastní tempo					
		C Závod s časem 💛 Dalši					

obr.2.3.3: ukázka cvičení "Fixační obrazec"

E D Obt	ížnost 3		
typ cvičení			
○ Jedno a dvouslabičná slova se souhl. shluky			
 Tříslabičná slova se souhláskovými shluky 			
• Fixační obrazec	n		
C Slovní spojení	ni		
 Podobná slova 	suk		
způsob zobrazení	žert		
 Všechna slova normálně 	že člas		
 Čtené slovo tučně 	Začka		
 Všechna slova tučně 	branka		
Chci zvýraznit čtené slovo	možnost		
□ Chci povolit rolování textu	spižírna		
typ písmen	bratranec		
 Standardně 	dlouhodobý		
C Všechna velká	n ředucioby		
 Malá, velká náhodně 	preavecer		
	nadměrný		
	hloubka		
Tvp písma je nastaven na "Courier New." který			
má stejnou šírku jednotlivých písmen.	• Vlastní tempo		
Barvu a velikost písmen i barvu pozadí si můžeš nastavit sám (sama).	⊂ Závod s časem 💛 Daiši		

2.4. Čtení vět

Obsahem nabídky oddílu "čtení vět" jsou věty, které respektují technickou vyspělost čtenáře a zároveň se snaží podnítit dítě k porozumění již většího přirozeného slovního - větného celku. Zatímco u čtení slov převažovala technika nad porozuměním, u čtení vět se zvyšuje důraz na porozumění čtenému.

- 1. Věty pro malé čtenáře jsou určeny začínajícím čtenářům prvních, popř. druhých tříd běžné ZŠ. Jsou tvořeny převážně otevřenými slabikami s minimem souhláskových shluků.
- 2. Věty pro větší čtenáře jsou o něco náročnější (2. a 3. třída ZŠ), ale vycházejí stále z pohádkového světa dětí. Je možné si o větách povídat (např. Poznáš z které pohádky je tato věta?).
- 3. Věty pro pokročilejší čtenáře jsou určeny dětem čtvrtých popř. pátých tříd běžné ZŠ. Byly vybrány z knih, které mají děti tohoto věku v oblibě.
- 4. Věty pro náročné čtenáře jsou už technicky i obsahově určeny pro vyspělejší čtenáře. Obsahují citáty, definice pojmů, slova a sousloví z denního tisku, … Rádi bychom podnítili dítě a jeho případného průvodce programem k diskusi nad obsahem přečteného. Je možné, že některé věty budou až příliš náročné. Avšak v každodenním životě se setkáváme s jevy, situacemi, kterým nerozumíme a přesto bychom jim porozumět chtěli. Cílem tohoto cvičení je mimo jiné i přemýšlet nad tím, co mi psaný text "říká".
- 5. **Romština** Tento text byl volen z několika důvodů. Dětem, které romsky rozumějí, je umožněno číst v jejich jazyce. Jedná se především o úryvky z pohádek a písniček. Pro ostatní děti romština představuje neznámý text pro ně nesrozumitelný, avšak přirozeně strukturovaný, vokalický s krátkými slovy a poměrně fonetický jazyk. Vzhledem k tomu, že

pokud dítě textu nerozumí, nemůže tedy úroveň čtení kompenzovat porozuměním, je kvalita čtení ukazatelem vlastní techniky čtení čtenáře.

6. Nesmyslné věty - shluky - jedná se o uměle konstruované nepřirozené hláskové shluky. Cílem je cvičení techniky čtení s vyloučením porozumění čtenému se zvýšenými nároky na čtení obtížných a rizikových písmen typu b, d, p, m, n, a, e, di, dy, dě, de, ...

obr.2.4.1: ukázka cvičení "Věty pro malé čtenáře"

2.5. Čtení textů

Nabídka oddílu "Čtení textů" je již podřízena porozumění čtenému a povzbuzení zájmu o psaný text a literaturu vůbec. Obsah textu představuje pro dítě spíše jakousi kartotéku pro získání přehledu o tom, kde a co zajímavého si může přečíst. Dítě si vybírá zájmový text ze zábavných knížek, časopisů, encyklopedií, atlasů atd. Snažili jsme se i o zábavný obsah textů, které jsou doprovázeny ilustrativními obrázky pro lepší porozumění čtenému.

Typ cvičení:

- 1. Pohádky a povídky (viz obr.2.5.1)
- 2. Vtipy
- 3. Hádanky (viz obr.2.5.2) Po předčtení textu vybírá čtenář správné řešení z nabídky odpovědí.
- 4. Příroda
- 5. Technika
- 6. Společnost a kultura
- 7. Zeměpis
- 8. Historie

Čtenář si může vybrat "Obtížnost 1 či 2". Při volbě "Zobrazit celý text" můžeme s textem pracovat metodicky podle individuálních potřeb dítěte (např. rozhovor o obsahu, dávat doplňující otázky, cvičit orientaci v textu, procvičovat mluvnické kategorie, ...)

3. Cvičení

Tato část programu je určena těm, kteří potřebují procvičit některé jevy, které bývají vyučovány ve 2. ročníku běžných základních škol. Zároveň je určena dětem s nedostatky ve fonematickém vnímání, ve vnímání kvantity vokálů, s obtížemi při sluchové syntéze i analýze, s nedostatečně rozvinutou sluchovou pamětí, nebo s nedostatky ve zrakovém vnímání, které se manifestují při přepisu, popř. s obtížemi při uplatňování gramatických pravidel.

3.1. Dlouhé a krátké slabiky

Úkolem tohoto cvičení je uvědomování si struktury slova a kvantity vokálů na kratším a textově nenáročném úkolu.

Typ cvičení:

- 1. Slova
- 2. Slovní spojení
- 3. Bez omezení slova a slovní spojení dohromady

Úkolem dítěte je poznat u zobrazeného slova nebo slovního spojení krátké a dlouhé slabiky. Kliknutím myší na "*" označuje dítě slabiku s krátkou samohláskou a kliknutím na "/" slabiku s dlouhou samohláskou.

Při volbě "Usnadnění" je naznačen počet slabik uvedeného slova nebo slovního spojení.

3.2. Doplňování čárek a háčků

Toto cvičení představuje procvičování porozumění čtenému na čtenářsky přístupném materiálu (slova, slovní spojení nebo věty). Hlavním cílem je nácvik kvantity vokálů a správné doplnění háčků v textu.

Typ cvičení:

- 1. Slova, slovní spojení jsou možné volby:
 - **Pouze háčky a čárky** Dítě u zobrazeného slova nebo slovního spojení doplňuje háčky a čárky (neobjevují se slova s ů nebo ú).
 - u, ú, ů obtížnost 1 Na zobrazených slovech a slovních spojeních se procvičuje psaní "ú" na začátku slov a "ů" uvnitř slov a v koncovkách některých pádů a u některých příslovcí např. domů, dolů.
 - u, ú, ů obtížnost 2 Na zobrazených slovech a slovních spojeních se procvičuje psaní u,
 ú, ů také u slov po předponách, ve složených slovech, v citoslovcích nebo slovech
 přejatých např. neúroda, trojúhelník, vrkú, skútr atd.
 - Bez omezení Procvičuje se doplňování háčků, čárek i psaní u, ú, ů současně.
- 2. Věty Volby jsou podobné jako v případě cvičení "Slova, slovní spojení".

Doplnění háčku, čárky nebo kroužku dítě provede tak, že kursorem najede před opravované písmeno a pak klikne myší na odpovídající znak nebo stiskne klávesu se správným písmenem.

3.3. Rozdělení slovních spojení

Toto cvičení představuje důležitý moment porozumění čtenému. Dítě má především nacvičit oddělování předložek od podstatných jmen, zájmen a dalších slovních spojení.

Typ cvičení:

- 1. Slovní spojení
 - **Bez rozlišování** předpony a předložky Zobrazená slovní spojení neobsahují předložky vlastní, které se v mluvené řeči objevují většinou také jako předpony u sloves.
 - **S rozlišováním** předpony a předložky Dítě se na zobrazených slovních spojeních učí rozpoznat předložky vlastní od sloves s takovými předponami.
 - Bez omezení Zobrazují se slovní spojení z části "Bez rozlišování" i "S rozlišováním" předpony a předložky.
- 2. Věty Při této volbě se zobrazí celá věta bez mezer a úkolem dítěte je mezerami oddělit jednotlivá slova.

Dítě úkol provádí tak, že kursorem najede mezi slova a pak stiskne mezerník na klávesnici nebo klikne myší na ikonu "Mezera".

	Rozdělování slovních spojení					
L	$\begin{array}{c} \leftarrow \rightarrow \leftarrow \leftarrow \\ \hline \end{array} \begin{array}{c} \downarrow \leftarrow \leftarrow \\ \hline \end{array} \end{array} \begin{array}{c} \downarrow \leftarrow \leftarrow \\ \hline \end{array} \begin{array}{c} \downarrow \\ \hline \end{array} \end{array} \begin{array}{c} \downarrow \\ \hline \end{array} \begin{array}{c} \downarrow \\ \hline \end{array} \end{array} \begin{array}{c} \downarrow \\ \hline \end{array} \begin{array}{c} \downarrow \\ \hline \end{array} \end{array} \begin{array}{c} \downarrow \\ \hline \end{array} \begin{array}{c} \downarrow \\ \hline \end{array} \end{array} $					
typ cvičení	Rozděl správně slovní spojení.					
 Slovní spojení 	1 1 5					
⊂ Věty	budovánírybníků					
předpony a předložky						
 Bez rozlišování 						
 S rozlišováním 						
○ Bez omezení	Mezera					
	kursor doleva kursor doprava Najeď kursorem mezi slova, pak stiskni mezerník. Dokončení úkolu potvrď kliknutím myší na tlačítko "Další".					

3.4. Párové souhlásky

Můžeme volit konkrétní typy procvičování z nabídky "Chci procvičovat". Bez volby jde o kompletní procvičování. Zároveň procvičujeme i porozumění textu. Dítě kliknutím myší označí doplňované písmeno.

Párové souhlásky							
1				+ → ↓	← počet ú 20 20	úkolů hotovo	0
chci procvičovat		Ι	Doplň s	právně			
\Box b, p \Box v, f							
\Box z, s \Box ž, š		C	ho_te	vpravo	o!		
$\Box \mathbf{d}, \mathbf{t} \qquad \Box \mathbf{d}', \mathbf{t}'$							
□ h, ch		b	р	v	f		
		Z	S	ž	š		
		d	t	ď	ť		
		h	ch				

3.5. Opisování a diktát

Tato cvičení představují především cvičení zrakového vnímání s možností nastavitelnosti obtížnosti. Dítě má opsat zobrazenou slabiku, slovo, slovní spojení nebo větu - dle volby. K cvičení paměti slouží volba "Diktát", kdy zobrazení trvá pouze určitou dobu, jejíž délku jde nastavit posuvníkem. Kliknutím na "Znovu zobrazit" je možné provést opětovné zobrazení.

4. Slovní druhy

Zde se zaměřujeme na rozlišování slovních druhů (vyhledávání, určování, přiřazování). Následně pak na určování mluvnických kategorií u podstatných jmen, přídavných jmen a sloves (zvládnutí určování jednotlivých mluvnických kategorií je nutné pro správný pravopis i, y v koncovkách těchto slovních druhů) a správné užití tvarů zájmen já (mně/mě), ona (ji/jí, ni/ní), naše (naši/naší), vaše (vaši/vaší), předložkových vazeb a předložek s a z.

I zde umožňuje program širokou variabilitu výběru a poskytuje možnost vizuální podpory při určování a doplňování.

4.1 Určování

- 1. Hledání
 - Volba "Slova" Dítě hledá mezi jednotlivými slovy zobrazenými na obrazovce slova, která patří k zadanému slovnímu druhu a označuje je kliknutím na ně. Počet zobrazených slov lze nastavit od 2 do 20. Zobrazená podstatná jména jsou ve tvaru 1. pádu čísla jednotného, ostatní ohebné slovní druhy mohou mít koncovky různých pádů a slovesa různé osobní koncovky.
 - Volba "Věty" Dítě hledá ve větě zadaný slovní druh.
- 2. Určování (viz obr.4.1.1) Dítě ve větách určuje, ke kterému slovnímu druhu patří zvýrazněné slovo.
- 3. **Správné dvojice** Dítě klikáním vytváří dvojice: slovo slovní druh, ke kterému slovo patří. Slovní druh může být vyjádřen slovem nebo číslem (podle volby) a je možné zvolit počet dvojic od 2 do 7.

U typu cvičení 1 a 2 můžeme volit konkrétní slovní druhy z nabídky "Chci procvičovat". Bez volby jde o kompletní procvičování.

4.2 Podstatná jména

- Test znalosti pádů Pod tímto úkolem se skrývá cvičení automatizace pádových otázek. Dítě může cvičit úlohu s "Usnadněním" - má oporu v předložkách u pádových otázek. Po vypnutí tlačítka "Usnadnění" procvičujeme pádové otázky bez předložek. Více tím stimulujeme rozvoj jazykového uvědomění.
- Určování pádů (viz obr.4.2.1) Dítě vybírá do věty správný tvar podstatného jména (viz obr.4.2.1). Po správném výběru ještě určuje pád. Při volbě "Usnadnění" je pád doplněn o pádovou otázku.
- 3. Výběr ke vzoru (viz obr.4.2.2) Dítě umísťuje z horní části obrazovky na levou stránku knihy podstatná jména, která se skloňují podle vzoru, který je zobrazený na pravé stránce knihy. Slova ke vzoru vybírá jen podle koncovky prvního a druhého pádu čísla jednotného (nepřihlíží se ke kolísání některých slov mezi dvěma vzory např. píseň a kost v jiných pádech). Při volbě "Pouze první pád" jsou zobrazená podstatná jména v prvním pádu.
- 4. **Určování vzorů** Dítě má ve větách určovat rod, v případě mužského rodu také životnost, a pak vzor označeného podstatného jména. Při volbě "Pouze první pád" určuje dítě vzor pouze u podstatných jmen v prvním pádu.
- 5. Správné dvojice Dítě přiřazuje podstatné jméno ke vzoru, podle kterého se skloňuje.
 - Při volbě "Pouze první pád" zobrazená podstatná jména jsou v prvním pádu.
 - Při volbě "Věty" přiřazuje dítě modře zvýrazněné podstatné jméno ve větě ke vzoru, podle kterého se skloňuje.

- Počet dvojic lze nastavit od 2 do 7.
- 6. **Určování všech kategorií** (viz obr.4.2.3) Dítě určuje u podstatných jmen tyto mluvnické kategorie: pád, číslo, rod, životnost u rodu mužského, vzor.

U cvičení 3, 4, 5 a 6 můžeme zvolit z nabídky "Volba rodu" konkrétní rod podstatných jmen, který chceme procvičovat. Bez volby jde o kompletní procvičování.

Podstatná jména						
E	skrýt	← → → ← počet úkolů hotovo ↓ ↓ 10 ↓	B 🔆 0			
typ cvičení	Doplě správný tv	r podstatnáho imána				
 Test znalosti pádů 	Dopin spravny tva	ii poustatileno jinena.				
Určování pádů						
 Výběr ke vzoru 	pronásle	dovali holuby.				
 Určování vzorů 	<u>ه</u>					
 Správné dvojice 						
 Určování všech kategorií 	Jestřábi	Jestřáby				
další voľby	Testřába					
□ Usnadnění	Jestraba	Jestiau				

obr.4.2.1: ukázka cvičení "Určování pádů"

obr.4.2.3: ukázka cvičení "Určování všech kategorií"

4.3 Slovesa

Typ cvičení:

Určování (viz obr.4.3.1) - Dítě se učí určovat mluvnické kategorie kompletně (osobu, číslo, způsob a čas) nebo si může vybrat, kterou(é) mluvnickou kategorii bude procvičovat. Podle volby "Slova" nebo "Věta" určuje mluvnické kategorie samotných slovesných tvarů nebo sloves ve větách.

Při volbě "Procvičovat i infinitiv" - Dítě nejprve určí, zda se jedná o určitý slovesný tvar nebo infinitiv. Jedná-li se o určitý slovesný tvar, pokračuje určováním mluvnických kategorií.

- 2. **Hledání** Úkolem dítěte je vyhledávání slovesa ve větě. U složených slovesných tvarů je třeba označit kliknutím všechna slova tvořící tento tvar. U zvratných sloves je třeba označovat tato slovesa včetně zvratného zájmena se a si.
- 3. **Správné dvojice** (viz obr.4.3.2) Dítě najde a klikáním označí správné dvojice: např. u volby "Čas": zůstaly minulý, půjdu budoucí, chodíme přítomný. Dítě při hledání správných dvojic může procvičovat osobu, číslo, čas nebo způsob.

obr.4.3.1: ukázka cvičení "Určování"						
Slovesa						
E	$ \begin{array}{c c} \hline $					
typ cvičení • Určování		Urči u slovesa	dané kategorie.			
Hledání Správné dvojice chci procvičovat	Nastaly kruté mrazy.					
🗆 Osoba		×. 1				
□ Číslo	osoba	cislo	zpusob	cas		
□ Způsob	první druhá	jednotné množné	oznamovací podmiňovací	minulý přítomný		
□ Čas	třetí		rozkazovací	budoucí		
obtížnost]	I]		
○ Slova						
● Věta						
další volba						
Procvičovat i infinitiv						

obr.4.3.2: ukázka cvičení "Správné dvojice" při volbě "Čas"

	Slovesa			
1	skrýt	$\begin{array}{c} \leftarrow \rightarrow \\ \hline \end{array} \end{array} \xrightarrow{\text{počet úkolů}} 10 \xrightarrow{\text{hotovo}} 0 \end{array} \begin{array}{c} \blacksquare \\ \blacksquare $		
typ cvičení		7 1 U		
 Určování 	Najdi sprav	vne dvojice.		
⊂ Hledání				
Správné dvojice	chutnaly	přítomný		
chci procvičovat		1 2		
 Osoba 				
⊂ Číslo	1 11/	budoucí		
 Způsob 	bydlim			
⊙ Čas				
rychlost posunu		minulý		
	dopíšu			

4.4 Přídavná jména

Typ cvičení:

- Určování přídavných jmen Dítě se učí poznávat druh přídavného jména a vzor, podle kterého se skloňuje. Je možné určovat druhy (vzory) přídavných jmen i ve větách (při volbě "Věty"). Při volbě "Pouze první pád" určují děti druh (vzor) přídavných jmen, která jsou v prvním pádu. Při volbě "Usnadnění" se objevují tvary přídavného jména tvrdého a měkkého v 1. pádu čísla jednotného pro rod mužský, ženský a střední.
- 2. **Správné dvojice** Dítě přiřazuje zobrazené přídavné jméno nebo modře zvýrazněné přídavné jméno ve větě (dle volby) k příslušnému druhu přídavných jmen nebo ke vzoru, podle kterého se skloňuje. Při volbě "Pouze první pád" jsou přídavná jména, která děti přiřazují k příslušnému druhu (vzoru) v prvním pádu. Posuvníkem je možné volit rychlost posunu.

Můžeme volit konkrétní typ procvičování z nabídky "Druh přídavných jmen". Bez volby jde o kompletní procvičování bez rozlišení vzoru "otcův", "matčin".

	Přídavná jména	
Ê	skrýt t	kolû hotovo
typ cvičení Určování přídavných jmen 	Najdi správné dvojice.	
 Spravne dvojice druh přídavných jmen Měkký a tvrdý Dějeletě mení 	Hokejový zápas se mi velmi líbil.	jarní
Privlasmovaci Rozlišovat otcův, matčin další volby	Přiběhl k nám <mark>cizí</mark> pes.	mladý
 Věty Pouze první pád rychlost posunu 	Sousedčino ovoce je dobré.	otcův
	Kamarádovo kolo se mi moc líbí.	matčin

obr.4.4.1: ukázka cvičení "Správné dvojice"

4.5 Zájmena

- 1. **Mně, mě** (obr. 4.5.1) Nacvičujeme správné psaní tvarů mně, mě u zájmena já. Dítě do vět doplňuje správný tvar zájmena já. Při volbě "Usnadnění " se nám objeví tvar zájmena ty v příslušném pádu.
- 2. **Ji, jí, ni, ní, naši, naší, vaší vaší** Nacvičujeme správné psaní i, í ve tvarech zájmena naše, vaše a ona. Dítě do vět doplňuje správný tvar zájmen. Při volbě "Usnadnění" se objeví tvar ukazovací zájmena ta v příslušném pádu.

	Obr. 4.5.1: ukázka cvičení "Mně, mě"
	Zájmena
E	$ \begin{array}{c c} \hline \\ \hline \\$
typ cvičení • Mně, mě	Doplň správně.
 ⊂ Ji, jí, ni, ní, naši, naší,vaši, vaší další voľba ✓ Usnadnění 	Vezmeš na výlet?
	mě mně
	4. p. : tebe, tě

4.6 Předložky

- 1. **Předložkové vazby** Dítě kliknutím označí předložku, která do věty patří. Doplňování správné předložky představuje mimo jiné i významné cvičení jazykového citu.
- 2. **Předložky s, se, z, ze** Dítě doplní do věty správnou předložku. Při volbě "S určováním pádu" dítě nejprve určí pád, se kterým se pojí doplňovaná předložka (viz obr. 4.6.1). Obr. 4.6.1 ukázka ze cvičení "Předložky s, se, z, ze"

	Předložky
Ē	skrýt $()$
typ cvičení	Doplň předložku.
 Předložky s, se, z, ze další volba Bez určování pádu S určováním pádu 	Dívky cvičily švihadly. ف
	pád předložka
	2. p. 7. p. 5. 5. 5. 5. 5. 5. 5. 5. 5. 5. 5. 5. 5.

5. Pravopis i, y, skladba

V této části se soustředíme především na zvládnutí užívání i/y po měkkých, tvrdých i po obojetných souhláskách - zde jak v kořeni slov, tak v koncovkách podstatných a přídavných jmen a u sloves v osobních koncovkách přítomného tvaru i v příčestí minulém. V souvislosti s pravopisem příčestí minulého je zařazeno i cvičení soustředící se na rozpoznávání podmětu a přísudku.

5.1 Di, ti ni, dy, ty, ny, ...

Doplňování di, ti, ni, ... (viz obr.5.1.1) - Toto cvičení představuje významný základ pro pochopení a zvláště užívání "vyšší" gramatiky. Bez dostatečného uvědomění si pravidel psaní "i, y" po měkkých a tvrdých souhláskách, dítě "neslyší" a tedy ani není posléze schopno např. správně používat např. vzory podstatných jmen, přídavných jmen. Můžeme volit konkrétní typy procvičování z nabídky "Chci procvičovat". Bez volby jde o kompletní procvičování.

	Doplňování di, ti, ni,
L	$\begin{array}{c} \leftarrow \bullet \\ \hline \hline \bullet \\ \hline \hline \bullet \\ \hline \hline \bullet \\ \hline \bullet \\ \hline \hline \bullet \\ \hline \hline \bullet \\ \hline \hline \bullet \\ \hline \bullet \\ \hline \hline \bullet \\ \hline \hline \bullet \\ \hline \bullet \\ \hline \hline \hline \bullet \\ \hline \hline \hline \bullet \\ \hline \hline \hline \hline$
chci procvičovat	Doplň správně.
🗆 di, ti, ni, dí, tí, ní	
\square dy, ty, ny, dý, tý, ný	_bářská vesnice
□ ži, ši, či, ci, ží, ší, čí, cí	
□ ři, ry, ji, ří, rý, jí	di ti ni dí tí ní
□ hy, chy, ky, hý, chý, ký	dy ty ny dý tý ný
	ži ši či ci
	ží ší čí cí
	ři ří ji jí ry rý
	hy chy ky hý chý ký

obr.5.1.1: ukázka cvičení "di, ti, ni, dy, ty, ny, ..."

5.2 Vyjmenovaná slova

Typ cvičení:

- Vyjmenovaná slova s obrázky (viz obr.5.2.1) Toto cvičení umožňuje dítěti seznámit se s obsahem jednotlivých slov prostřednictvím obrázku. Bez správného "obsahového uchopení" slova - pojmu nebude dítě úspěšné při praktickém využití. Jednotlivá slova jsou doplněna o běžně se vyskytující příbuzná slova. Toto cvičení slouží zvláště k seznamování s danou problematikou.
- 2. Výběr příbuzných slov (viz obr.5.2.2) Dítě umísťuje z horní části obrazovky na levou stránku knihy slova, která jsou příbuzná s vyjmenovaným slovem zobrazeným na pravé stránce knihy. Je možné volit počet zobrazovaných slov a jejich obtížnost.
- Správné dvojice (viz obr.5.2.3) Dítě přiřazuje k vyjmenovanému slovu slovo s ním příbuzné, k slovu příbuznému příslušné vyjmenované slovo, nebo vytváří dvojice: slovo vyjmenované a slovo s ním příbuzné. Je možné volit počet dvojic od 2 do 7 a rychlost posunu.
- 4. **Vyjmenovaná a nevyjmenovaná slova** (viz obr. 5.2.4) Cvičení představuje rozvíjení dovednosti vyhledávat pouze vyjmenovaná slova v psaném či slyšeném textu. Tento krok bývá často opomíjen. Jedná se o cvičení porozumění čtenému (slyšenému) a následnou identifikaci vyjmenovaného slova.
- 5. **Vyjmenovaná, nevyjmenovaná a příbuzná slova** Tento úkol je procvičován až později, kdy již máme jistotu sémantického uvědomění slov.

Můžeme volit konkrétní typy procvičování z nabídky "Vyjmenovaná slova po". Bez volby jde o kompletní procvičování.

obr.5.2.1: ukázka cvičení "Vyjmenovaná slova s obrázkem"

			Vyjmenovaná slova
Ē.			skrýt počet úkolů hotovo skrýt 100 - 100 100 400 400 400 400 400 400 400 400
_	typ cvičen	1Í	
• Vyjmeno	vaná s obr	ázky	Vyjmenovaná slova s obrázky
 Výběr pi 	říbuzných s	slov	1.7
Správné	dvojice		iyze
 Vyjmeno 	vaná a nev	yjmenovaná	
© Vyjmen.,	nevyjmen.	a příbuzná	
vyjm	enovaná sl	ova po	
□ b	□ l	□ m	
□ p	□ s	□ v	🖉 💛 Další 💛
□ Z			
			lyžovat, lyžař, lyžařka, lyžařský, lyžování, zalyžovat si
			Pro pokračování klikni myší na tlačítko "Další" nebo stiskni klávesu "ENTER".

obr.5.2.2: ukázka cvičení "Výběr příbuzných slov"

obr.5.2.3: ukázka cvičení "Správná dvojice"

	Vyjmenovaná slova		
E	_	skrýt počet úkolů hotovo 0 40 400 400 400 400 400 400 400 400 4	
typ cvičení	AT THE A		
 Vyjmenovaná s obrázky 	Najidi sprav	ne dvojice.	
 Výběr příbuzných slov 			
Správné dvojice	lýtko	zalvžovat si	
 Vyjmenovaná a nevyjmenovaná 			
O Vyjmen., nevyjmen. a příbuzná			
vyjmenovaná slova po	blýskat se	Lysolaje	
□b □l □m			
□p □s □v	11/2/2/	blýskově	
□ z	lysy blyskave		
chci přiřazovat			
 Vyjmenované - Příbuzné 	lyže	lýtkový	
 Příbuzné - Vyjmenované 			
• Dvojice	vzlykat	rozvzlykat se	
		J	
	max. počet dvojic 5		

obr.5.2.4: ukázka cvičení "Vyjmenovaná a nevyjmenovaná slova"

	Vyjmenovaná slova	
È	skrýt počet úkolů hotovo 0 Počet úkolů (10 -)	
typ cvičení		
 Vyjmenovaná s obrázky 	Doplň správně.	
 Výběr příbuzných slov 		
 Správné dvojice 	Děti začaly radostí v_skat.	
 Vyjmenovaná a nevyjmenovaná 		
 Vyjmen., nevyjmen. a příbuzná 		
vyjmenovaná slova po	: :	
□b □l □m		
□p □s □v	XI XI	
□ Z	<u> </u>	

5.3 Podstatná jména – pravopis i, y

Nejprve můžeme zvolit z nabídky "Volba rodu" konkrétní rod podstatných jmen, který chceme procvičovat. Bez volby jde o kompletní procvičování. Dítě pak doplňuje do zobrazených vět i, í, y, ý v koncovkách podstatných jmen buď "S určováním" rodu (u rodu mužského i životnosti) a vzoru, nebo "Bez určování". V obou případech se při volbě "Usnadnění" objeví vzor podstatného jména se zvýrazněnou pádovou koncovkou (viz obr. 5.3.1).

UUI.J.J.I. UKAZKA CVICEIII FOUSIAIIIA JIIIEIIA – PIAVOPIS I, Y	obr.	5.3.1:	ukázka	cvičení	"Podstatná	jména –	pravopis i, y"
--	------	--------	--------	---------	------------	---------	----------------

	Podstatná jména - pravopis i, y				
£		skrýt	$\begin{array}{c} \bullet \bullet$		
volba rodu		Den1ž.			
mužský bez předsedy, soudce		Dopin s	spravne.		
✓ mužský	×				
✓ ženský	Cetl jsem o tom fotbalistov				
			<u>e</u>		
další volby					
 S určováním 		i	Í		
⊂ Bez určování					
✓ Usnadnění					
		У	y		
	rod	životnost	vzor		
	mužský	životný	předsed <mark>ovi</mark>		

5.4 Podmět a přísudek

Typ cvičení:

- 1. **Určování podmětu, přísudku** (viz obr.5.4.1) Určujeme, zda zvýrazněné(á) slovo(a) ve větě je (jsou) podmět, nebo přísudek.
- 2. Hledání podmětu, přísudku -Ve větě hledáme a kliknutím označujeme podmět nebo přísudek (podle volby). Sloveso v přísudku dítě označuje včetně zvratného zájmena se a si, přestože v některých případech můžeme zvratné zájmeno pokládat za předmět.
- 3. **Doplňování podmětu** (viz obr.5.4.2) Do neúplné věty bez podmětu vybereme kliknutím ze 3 nabízených možností správný podmět.

Při volbě "Usnadnění" je zvýrazněna koncovka příčestí minulého v neúplné větě.

4. **Správné dvojice** – Úkolem je najít a označit kliknutí správnou dvojici např. delfíni-plavali, pak další sportovkyně-plavaly atd.

Typ podmětu:

- a) **Základní** (*pro cvičení 1, 2*) Můžeme zde ještě volit postavení podmětu, jestli podmět má být ve větě umístěn před přísudkem nebo libovolně.
- b) Několikanásobný (pro cvičení 1, 2) Také zde můžeme volit postavení podmětu.

- c) Všeobecný, nevyjádřený (pro cvičení 2)
- d) Libovolný (pro cvičení 2) Podmětem je náhodně vygenerovaný typ a, b nebo c.

obr.5.4.1: ukázka cvičení "Určování podmětu, přísudku"

	Podmět a přísudek
Ē.	$\begin{array}{c} \leftarrow \rightarrow \leftrightarrow \\ \hline \end{array} \begin{array}{c} po \check{c} \neq t \acute{u} kol \dot{a} \\ \hline 10 \end{array} \begin{array}{c} hotovo \\ \hline \end{array} \begin{array}{c} \bullet \\ \hline \end{array} \end{array} \begin{array}{c} \bullet \\ \hline \end{array} \begin{array}{c} \bullet \\ \bullet \\ \hline \end{array} \end{array} $
typ cvičení	
O Určování podmětu, přísudku	Jaký větný člen je zvýrazněné slovo?
 Hledání podmětu, přísudku 	
 Doplňování podmětu 	Kůzlátko skákalo na louce.
 Správné dvojice 	
typ podmětu	
 Základní 	und un Verreiter die le
 Několikanásobný 	podmet prisudek
další volba	
Podmět před přísudkem	

obr.5.4.2: ukázka cvičení "Doplňování podmětu"

5.5 Slovesa - pravopis i, y

Typ cvičení:

- 1. Čas minulý Ve větách doplňujeme správnou koncovku příčestí (i, y, a). Můžeme vybrat:
 - Pouze doplňování i, y, a Kliknutím označíme správnou koncovku příčestí minulého.
 - Doplňování s určováním rodu Nejprve určíme rod označeného podstatného jména v podmětu a po té doplníme koncovku příčestí.
 - **Doplňování s hledáním podmětu a určováním** (viz obr.5.5.1) Nejprve vyhledáme a kliknutím označíme podmět, pak určíme rod podstatného jména v podmětu a až po té doplníme koncovku příčestí.

U tohoto cvičení je možné zvolit "Usnadnění", kdy je podstatné jméno v podmětu podtrženo různými barvami podle toho, jakého je rodu. Pokud není zvoleno "Usnadnění" jsou podstatná jména (všech rodů) v podmětu podtržena černě.

Typ podmětu:

- a) **Základní** Můžeme zde ještě volit postavení podmětu, jestli podmět má být ve větě umístěn před přísudkem nebo libovolně.
- b) Několikanásobný
- c) Všeobecný, nevyjádřený
- d) Libovolný Podmětem je náhodně vygenerovaný typ a, b nebo c.
- 2. Čas přítomný a budoucí (viz obr. 5.5.2) Dítě ve větách doplňuje v osobní koncovce sloves v přítomném a budoucím čase í. O budoucí čas se jedná u dokonavých sloves, kdy tvar přítomného času vyjadřuje budoucnost. Cílem je si uvědomit, že u sloves v osobní koncovce přítomných tvarů se píše vždy í.
- 3. **Bez omezení** Dítě doplňuje u sloves v čase přítomném (budoucím) i minulém správné koncovky. V případě volby "S určováním času" nejprve určí, zda sloveso ve větě je v čase minulém nebo přítomném (budoucím), a pak vybere, zda se koncovka řídí rodem podmětu (v minulém čase) nebo je vždy í (viz obr. 5.5.3).

	Slovesa - pravopis i,	у	
Ē_		← → → ← poč	set úkolů hotovo
čas	D	1	
• Minulý	Do	opln spravne.	
 Přítomný a budoucí 			
○ Bez omezení	Dédeček, babička a	obe tety nas	přišl_navštivit.
typ podmětu			≝
 Základní 			
 Několikanásobný 			
O Všeobecný, nevyjádřený			_1
 Libovolný 	;	V 9	
typ doplňování	I	y a	
 Pouze doplňování 			_
 S určováním rodu 			
S hledáním podmětu a určováním	podmět	rod	životnost
další volba	Dědeček	mužský	životný
⊽ Usnadnění	babička	ženský	
	tety	ženský	

	Slovesa - pravopis i, y
£	← → + ← počet úkolů hotovo ↓ ↓ ↓ <
čas	Doplň správně.
Bez omezení	K svátku jí koup_ květiny.
	i í y a

Obr. 5.5	.3	ukázka	cvičení	Bez	omezení"
001. 5.5	•••	unulnu	0,100111	,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,	onnezenn

	Slovesa - pravopis i, y			
L		→ → → → počet úkolů hotovo ↓ ↓ 10 → 0		
čas ^c Minulý	Vyber správn	nou možnost.		
Přítomný a budoucí Bez omezení další voľba	Rádi zodpov_me všechny dotazy.			
 S určováním času 				
 Bez určování času 	čas	v koncovce se píše		
	minulý přítomný a budoucí	podle rodu podmětu - i, y, a vždy - í		

5.6 Přídavná jména – pravopis i, y

Nejprve můžeme z nabídky "druh přídavných jmen" zvolit, zda chceme procvičovat psaní i, y v koncovkách přídavných jmen tvrdých a měkkých nebo přídavných jmen přivlastňovacích. Bez volby jde o kompletní procvičování bez rozlišení vzoru "otcův", "matčin".

Dítě pak doplňuje do zobrazených vět **i**, **í**, **y**, **ý** v koncovkách přídavných jmen. Při volbě "S určováním" určuje pád, číslo, rod (u mužského rodu životnost) a druh (vzor) označeného přídavného jména a po té doplní správné i, y v koncovce. Při volbě "Bez určování" doplňuje pouze y, ý, i, í.

V obou případech se při volbě "Usnadnění" objeví vzor přídavného jména se zvýrazněnou pádovou koncovkou – (viz obr. 5.6.1 a 5.6.2).

obr.5.6.1: ukázka	cvičení	"Přídavná	iména –	pravopis	i.	v"
001.2.0.1. unulnu	e viceini	1 1144 / 114	Jinona	pravopis	1,	J

	Přídav	ná jména - p	ravopis i, y		
È.			skrýt	→ ← počet úkolů ↓ 10 ▲	
druh přídavných jmen		Unži u ořído	unáho imá	an damá kata	aomio
Měkký a tvrdý		Orei u prida	wheno jinei	la dane kate	gorie.
Přivlastňovací	V tro	pick ch p	ralesích ži	iie mnoho	živočichů.
další voľby				. j •	
S určováním		<u> </u>			
 Bez určování 	pád	číslo	rod	životnost	druh (vzor)
⊽ Usnadnění	1. p. 2. p. 3. p. 4. p. 5. p. 6. p. 7. p.	jednotné množné	mužský ženský střední	životný neživotný	měkký - jarní tvrdý - mladý

obr.5.6.2: ukázka cvičení "Přídavná jména – pravopis i, y"

6. Kořen, předpona, přípona

Tato část se zaměřuje především na způsob psaní skupin hlásek, kdy je nutné si pro správné užití uvědomit jejich pozici ve slovech – tj. zda jsou součástí kořene slova, předpony či přípony (jde o skupiny hlásek užité v kořeni slov a skupiny hlásek, které vznikají při odvozování slov předponami a příponami). Dále pak je zde zařazeno užití předpon s-, z-, vz-.

6.1 Bě /bje, vě / vje

Chceme, aby se dítě postupně naučilo poznat slova, kde po předponě ob- nebo v- následuje kořen slova začínající souhláskou j.

Typ cvičení:

- 1. **Dvojice: příbuzná příbuzná** (viz obr.6.1.1) vytváříme dvojice příbuzných slov.
- 2. **Dvojice: příbuzná kořen** přiřazujeme ke slovu jeho kořen a vytváříme dvojici slovo a jeho kořen.
- 3. **Doplňování: je** | ě v jednotlivých slovech doplňujeme je nebo ě.

U cvičení 1 a 2 můžeme volit počet dvojic od 2 do 7 a regulovat rychlost posunu posuvníkem. Při volbě "Usnadnění" je žlutě zvýrazněn kořen slova.

obr.6.1.1: ukázka cvičení "Dvojice: příbuzná - příbuzná"

	Bě / bje, vě / vje	
Ē	skrýt	$\begin{array}{c} \bullet \bullet \bullet \bullet \bullet \\ \hline \bullet \bullet \bullet \\ \hline \bullet \bullet \bullet \end{array} \end{array} \begin{array}{c} hotovo \\ \bullet \bullet \bullet \\ \hline \bullet \bullet \end{array} \end{array} \begin{array}{c} \bullet \bullet \bullet \bullet \\ \bullet \bullet \bullet \\ \bullet \bullet \bullet \end{array} \end{array} \begin{array}{c} \bullet \bullet \bullet \bullet \bullet \\ \bullet \bullet \bullet \bullet \\ \bullet \bullet \bullet \end{array} \end{array} \begin{array}{c} \bullet \bullet \bullet \bullet \bullet \\ \bullet \bullet \bullet \bullet \\ \bullet \bullet \bullet \\ \bullet \bullet \bullet \\ \bullet \bullet \bullet \end{array} \end{array} \begin{array}{c} \bullet \bullet \bullet \bullet \bullet \\ \bullet \bullet \bullet \bullet \\ \bullet $
typ cvičení	Naidi année	má deseilles
• Dvojice: příbuzná -příbuzná	Najdi sprav	ne avojice.
 Dvojice: přibuzná - kořeň 		
○ Doplňování: je ě	z <mark>větš</mark> ení	před <mark>věk</mark> ý
počet dvojic		
7	ob <mark>jezd</mark> ová	světový
rychlost posunu		· · · ·
· · · · ·	vedome	zbezne
další voľba	pra <mark>věk</mark>	ob <mark>jev</mark> ené
Usnadneni		
	světově	neob <mark>jed</mark> u
	o <mark>běž</mark> nice	zvětšit
	ob <mark>jev</mark> itel	přes <mark>věd</mark> čit

6.2 Mně / mě ve slovech

Typ cvičení:

- 1. **Příslovce 1. stupně** (viz obr.6.2.1) Nacvičujeme psaní mě, mně u příslovcí 1. stupně. Při volbě "Usnadnění" se znázorní příbuzné přídavné jméno.
- 2. **Příslovce 2. a 3. stupně -** Nacvičujeme psaní mě, mně i u příslovcí 2. a 3. stupně. Při volbě "Usnadnění" se znázorní příbuzné přídavné jméno.
- 3. **Mě, mně v kořenu slov -** Procvičujeme psaní mě v kořenu slova. Při volbě "Usnadnění" se objeví, že se jedná o doplňování v kořenu slova.
- 4. **Pozor!** nacvičujeme psaní mě, mně na rozhraní částí slov. Při volbě "Usnadnění", se objeví nápověda, jak bylo slovo utvořeno.

Můžeme volit konkrétní typy procvičování z nabídky "Typ cvičení". Bez volby jde o kompletní procvičování.

obr	.6.2.1: ukázka cvičení "Příslovce 1. stupně"
	Mě, mně ve slovech
1	$ \begin{array}{c c} \hline \hline$
typ cvičení	Doplě oprávně
Příslovce 1. stupně	Dopin spravne.
□ Příslovce 2. a 3. stupně	
□ Mě, mně v kořenu slov	rozu_
□ Pozor!	
další voľba	
🔽 Usnadnění	mě mně
	rozumný
	·

6.3 Předpony s-, z-, vz-

Typ cvičení:

- 1. **Správné dvojice** (viz obr.6.3.1) dítě u slova s předponou s-, z- nebo vz- hledá, zda má význam:
 - dohromady,
 - shora dolů, z povrchu pryč,
 - vzhůru,
 - dokončení děje, změna.

Vytváří dvojice např.: sbírat - dohromady, spadnout - shora dolů, z povrchu pryč, vztyčit - vzhůru, zbělet - výsledek děje, změna.

Počet dvojic může být od 2 do 4.

Při volbě "Usnadnění" se objeví obrazová nápověda (viz obr.6.3.1).

- 2. Liší se jen předponou s-, z- procvičujeme psaní předpon s-, z- u slov, která se liší pouze předponou. Dítě kliknutím označí správnou předponu.
- 3. **Předpony k zapamatování** procvičujeme psaní předpon u slov, která nejdou přiřazovat podle významu, ale píší se podle ustáleného zvyku.
- 4. Doplňování předpon procvičujeme psaní předpon ve větách.

6.4 Předpony nad-, pod-, ...

Typ cvičení:

- 1. **nad-, pod-, před-, od-**. Při procvičování pouze této skupiny předpon je možné ještě zvolit "Obtížnost 1" nebo "Obtížnost 2". V případě Obtížnosti 2 je možný ještě podrobnější výběr předpon z nabídky "Výběr předpony". Jedná se o tyto předpony (viz obr. 6.4.1):
 - a) nad-, na-
 - b) **pod-, po-**
 - c) před-, pře-
 - d) **od-, o-**

Bez provedení volby jde o kompletní procvičování všech výše uvedených předpon.

- 2. roz-, bez-
- 3. po-, do-, nej-

Nejprve můžeme zvolit z nabídky "Typ cvičení" konkrétní skupinu předpon, které chceme procvičovat. Bez volby jde o kompletní procvičování předpon uvedených v typu cvičení l, 2 a 3 (viz obr. 6.4.2).

Dítě do zobrazených slovních spojení doplňuje skupinu hlásek, které vzniknou při odvozování slov těmito předponami. Správnou hlásku nebo skupinu hlásek označí kliknutím myší.

Při volbě "Usnadnění" se zobrazí odvozené slovo, ve kterém je žlutě zvýrazněno základové slovo, ze kterého je toto slovo předponou odvozeno.

obr. 6.4.1 – ukázka cvičení "Předpony nad-, pod- - Obtížnost 2"

Předpony nad-, pod-, před-,				
£	skrýt (10 - 10 - 10 - 10 - 10 - 10 - 10 - 10			
typ cvičení	De elž servízer ž			
🔽 nad-, pod-, před-, od-	Dopin spravne.			
□ roz-, bez-				
□ po-, do-, nej-	pře_loňské prázdniny			
obtížnost				
 Obtížnost 1 				
Obtížnost 2	t d			
výběr předpony				
⊽ nad-, na-	dt dd			
⊽ pod-, po-				
⊽ před-, pře-				
⊽ od-, o-				
další voľby				
✓ Usnadnění				
	před + loňský			
	1			

obr. 6.4.2 – ukázka cvičení "Předpony nad-, pod-"

6.5 Přípony -ný, -ní (-ná, -né, ...)

V tomto cvičení se procvičuje psaní n a nn ve slovech. Zaměřili jsme se na psaní nn u přídavných jmen (a výrazů od nich odvozených), která jsou odvozená příponou -ný, -ní od podstatných jmen, jejichž kořen končí na -n, -ň např. výkon – výkonný (výkonnější, nejvýkonnější, výkonnost, výkonnostní, výkonně, výkonněji, nejvýkonněji). Dále procvičujeme psaní přídavných jmen odvozených příponou -í od jmen, která pojmenovávají zvířata a jejichž kořen končí na -n, -ň např. slon – sloní a podstatných jmen původně odvozených od přídavných jmen na -ný, -ní příponami -ík, -ice, -ina, která píšeme vždy s jedním n, např. ceník, deník atd.

Úkolem dítěte je doplnit do zobrazeného slova správně n nebo nn. V případě volby "Usnadnění" se zobrazí odvozené slovo, ve kterém je žlutě zvýrazněno podstatné jméno, ze kterého je toto slovo příponou odvozeno (viz obr. 6.5.1). Je vidět, že při odvozování příponou dochází často na konci základového slova ke změnám hlásek např. ch se mění na š, h na ž: střecha – střešní, jih – jižní atd.

	Přípony -ný, -ní,
Ŀ	$ \begin{array}{c c c c c c c c c c c c c c c c c c c $
✓ Usnadnění	Doplň správně.
	tříčle_ý
	nn n
	tří <mark>čle<u>n</u>+ný</mark>

Obr. 6.5.1 – ukázka cvičení "Přípony -ný, -ní (-ná, -né, …)

7. Zrakové vnímání

Tento oddíl představuje především cílené cvičení zrakového vnímání: zrakové rozlišování konkrétních či abstraktních obrázků se zaměřením na inverzní tvary, rozlišování písmen, slabik, slov, rozlišování figury a pozadí, stimulace levo-pravého směru očního pohybu, cvičení pravo-levé orientace, zrakové pozornosti, cvičení vizuomotoriky, cvičení zrakové paměti a koncentrace.

Rozvojem zrakového vnímání podporuje tedy program "technické dovednosti", které jsou potřebné k úspěšnému rozvoji gramotnosti.

7.1. Zrakové rozlišování

Cvičení se zaměřují na rozvíjení zrakového vnímání - zrakového rozlišování, zrakové pozornosti, vizuomotoriky, zrakové paměti a koncentrace.

- 1. **Postřeh** (viz obr.7.1.1) Dítě porovnává dva obrázky, v případě zvolení "Obtížnosti 1" doplňuje obrázek vpravo o chybějící detaily, v případě zvolení "Obtížnosti 2" doplňuje detaily do obou obrázků (vždy to, co v jednom z obrázků je a v druhém není).
- 2. Obrázky
 - Při volbě "Stejné" Dítě označuje na ploše obrázky, které jsou stejné jako obrázek vpravo.
 - Při volbě "Odlišné" Dítě označuje na ploše obrázky, které jsou jiné než obrázek vpravo.
 - Je možné volit počet polí na ploše, což umožňuje nácvik koncentrace pozornosti, a posuvníkem měnit velikost obrázků.
- 3. **Tvary** Způsob provádění cvičení je obdobný jako u typu cvičení 2. Je možné volit tvary jednodušší a složitější.
- 4. **Písmena -** Dítě si při volbě "Písmena" a "Cvičení b, d, p" vybere kterékoliv písmeno a pak označuje na ploše všechna písmena, která jsou stejná jako vybrané písmeno. Při volbě "Malá,

velká písmena" vytváří dvojici malé - velké tiskací písmeno např. kK, mM. Také zde je možno volit počet polí. Velikost, barvu a typ písmem lze měnit v "Systémových parametrech".

- 5. Slabiky Způsob provedení je stejný jako u typu cvičení 4. Je možné zvolit druh slabiky.
- 6. Slova Způsob provedení je stejný jako u typu cvičení 4. Je možné zvolit obtížnost slov.

obr.7.1.1 ukázka cvičení "Postřeh"

7.2. Figury na pozadí

Toto cvičení umožňuje vnímání obrázků, písmen, slabik a slov na komplexním pozadí. Vytažení figury (objektu) z pozadí představuje důležitou dovednost pro čtení - soustředit se na potřebný zrakový objekt. Celé cvičení je doplněno o možnost pohybu figur. Tím se k úkolu přidává i cvičení postřehování, fixace a samozřejmě i směru očního pohybu. To vše v závislosti na zvolené rychlosti pohybu figur. Koncentraci je možno regulovat nastavením počtu objektů. Program nabízí přes 20 možných variant pozadí (různé obtížnosti) včetně bílého.

Upozornění: U osob s epileptickými projevy pro jistotu nepoužívejte pohyb figur v úloze "Figury na pozadí".

- 1. **Obrázky** (viz obr.7.2.1) Dítě má vyhledat k obrázku jeho psanou variantu ve sloupci umístěném vpravo *(např. obrázek žirafy dítě klikne na slovo žirafa)*. Při volbě "Usnadnění" je obrázek v rámečku.
- 2. **Obtížné obrázky** Způsob provedení je podobný jako u typu cvičení 1.
- 3. **Písmena -** Dítě má vyhledat ve sloupci umístěném vpravo a kliknutím označit všechna písmena rozmístěná na ploše.
- 4. Slabiky Způsob provedení je podobný jako u typu cvičení 3.

- 5. Cvičení b, d, p Způsob provedení je podobný jako u typu cvičení 3.
- 6. Slova (viz obr.7.2.2) Způsob provedení je podobný jako u typu cvičení 3.
- 7. Obtížná slova Způsob provedení je podobný jako u typu cvičení 3.

Můžeme nastavit:

- pozadí tlačítkem "Změna pozadí",
- počet počet figur, písmen, slabik nebo slov najednou zobrazených na ploše,
- **velikost** figury (u cvičení typ 1, 2) nebo **velikost, typ** a **barvy** písmen (u cvičení typ 3 až 7 změnou systémových parametrů),
- rychlost pohybu posunutím "posuvníku" doprava nebo doleva,
- **směr pohybu** libovolný, zleva doprava, shora dolů, zdola nahoru, zprava doleva nebo figury v klidu.

obr.7.2.1: ukázka cvičení "Obrázky"

8. Zábavné procvičování

Tato část se zaměřuje na cvičení zrakového zapamatování konkrétních a konkrétně-abstraktních obrázků i abstraktních tvarů (písmen), skládání částí v celek, vizuomotoriku, orientaci na ploše, na cvičení koncentrace a také na zábavné procvičení jednotlivých operací.

8.1. Omalovánky

Tento oddíl se soustředí na cvičení jemné motoriky, vizuopercepce, prostorové orientace, vnímání barev.

Typ cvičení:

- Dle předlohy Dítě má v levé části předlohu, podle které má vybarvit obrázek na ploše. Nad
 předlohou má paletu barev. Klikne myší na barvu, kterou chce vybarvovat, barva se pak
 objeví v políčku "Zvolená barva". Pak kliká na místa, která chce touto barvou vybarvit.
 Vybarvení může zrušit kliknutím na ikonu "Obnovit". Předlohu si můžeme zvětšit kliknutím
 na ikonu "Zvětšit předlohu" a kliknutím na "Zmenšit předlohu" zase zmenšit.
- 2. **Dle vlastní představivosti** Způsob provedení je stejný jako u typu cvičení 1, dítě ale vybarvuje podle vlastní fantazie ev. si může nechat ukázat předlohu kliknutím na tlačítko "Ukázat předlohu". Předlohu skryje kliknutím na "Skrýt předlohu" (viz obr. 8.1.1).

Je možné volit omalovánky "Obtížnost 1" nebo "Obtížnost 2".

Obr. 8.1.1 - ukázka cvičení "Omalovánky"

8.2. Skládanky

Zde se cvičí jemná motorika, vizuopercepce, prostorová orientace, koncentrace pozornosti a procvičuje se čtení slov nebo určování slovních druhů. Dítě sestavuje podle předlohy nebo podle zadání z kostek, které se mu objevují, obraz tak, že kostky umísťuje na správná místa v prázdné síti. Přemístění provede tak, že klikne na místo v prázdné síti, kam má být kostka přemístěna, nebo ji tam přetáhne myší. Když se splete, kostka se nepřemístí nebo se vrátí zpět. Obtížnost lze regulovat volbou počtu kostek.

- 1. **Obraz** (viz obr.8.2.1) Dítě umísťuje kostky na správná místa v prázdné síti podle předlohy.
- 2. Figury Dítě umísťuje kostky s figurami na správná místa v prázdné síti podle předlohy.
- 3. **Tvary** Způsob provedení je podobný jako u typu cvičení 2. Je možná volba "Obtížnost 1" nebo "Obtížnost 2".
- 4. Čtení představuje zábavné procvičování čtení (písmen, slabik i slov).
 - **Písmena** Na pokyn "Dej kostku na pole s písmenem: ..." dítě hledá pole, kde je uvedené písmeno, pak na něj umístí kostku.
 - Slabiky Způsob provedení je podobný jako u cvičení "Čtení písmena".
 - Jednoduchá slova Způsob provedení je podobný jako u cvičení "Čtení písmena".
 - Slova Způsob provedení je podobný jako u cvičení "Čtení písmena".
 - Složitá slova Způsob provedení je podobný jako u cvičení "Čtení písmena".
- 5. **Slovní druhy** (viz obr.8.2.2) Představuje zábavné procvičování určování slovních druhů. Na pokyn "Dej kostku na pole, v kterém je: ..." dítě hledá pole, ve které je uvedený slovní druh, pak na něj umístí kostku.

U všech typů cvičení je možné zvolit počet kostek od 3x3 do 6x6.

obr.8.2.1: ukázka cvičení "Obraz"

8.3. Rexeso

U tohoto úkolu uvidí dítě na určitou dobu síť s obrázky, tvary, písmeny atd. a má si zapamatovat jejich polohy. Po zmizení obrázků má dítě dát na správné místo v prázdné síti obrázek, který se mu objeví. Přemístění provede tak, že klikne na místo v prázdné síti, kam chce obrázek přemístit, nebo ho tam přetáhne myší. Když se splete, obrázek nereaguje nebo se vrátí zpět.

Dítě procvičuje paměť (nastavitelná obtížnost - počet obrázků a čas expozice), vizuomotoriku, pravo-levou orientaci, orientaci na ploše, koncentraci pozornosti. Je možné také nastavit velikost obrázků, tvarů a písmen.

- 1. Obrázky
- 2. Tvary je možné zvolit "Obtížnost 1" nebo "Obtížnost 2"
- 3. Písmena
- 4. Slabiky
- 5. Slova
- 6. Obtížná slova

8.4 Pexeso

Dítě klikáním vyhledává dvojice, které k sobě patří. Obtížnost je nastavitelná tím, že můžeme zvolit počet obrázků na ploše a dobu jejich zobrazení. Při volbě "Usnadnění" ke kartičce se žlutým kruhem vybíráme kartičku s kruhem oranžovým. Pexeso může hrát jeden nebo dva hráči. Cvičení jsou zaměřena na zrakovou paměť, upevnění tvarů písmen, zábavné procvičování čtení slabik a slov.

Typ cvičení:

- 1. Obrázky (viz obr.8.4.1)
- 2. Písmena
- 3. Slabiky
- 4. Slova
- 5. Obtížná slova

obr.8.4.1: ukázka cvičení "Obrázky"

